

Informele Raad voor Toerisme d.d. 23-24 juni 2025

Informele Raad voor Toerisme d.d. 23-24 juni 2025

Aan de orde is het **tweeminutendebat Informele Raad voor Toerisme d.d. 23-24 juni 2025 (21501-30, nr. 672)**.

De **voorzitter**:

Aan de orde is het tweeminutendebat Informele Raad voor Toerisme. Ik heet de minister van Financiën, de heer Heinen, van harte welkom. Hij voert als waarnemend minister van Economische Zaken dit debat met ons. En "ons", dat zijn in dit geval de heer Thijssen namens de fractie van GroenLinks-PvdA en mevrouw Martens-America namens de fractie van de VVD. De heer Thijssen heeft dit debat aangevraagd en ik geef hem als eerste het woord in dit tweeminutendebat.

De heer **Thijssen** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter. Ik wilde de waarnemend minister van EZ dit tweeminutendebat niet ontzeggen, dus toen moesten we het maar door laten gaan.

Voorzitter. Serieuzer: klimaatverandering. In alle sectoren daalt de CO₂-vervuiling maar bij het toerisme stijgt die. Dat gaat een keer fout, met gevolgen voor honderdduizenden banen en miljarden euro's omzet. Er liggen plannen, maar die werken dus niet. Het dilemma is natuurlijk, zoals altijd, dat als Nederland te snel gaat, dat dan een concurrentienadeel oplevert tegenover de andere lidstaten.

Het is daarom goed dat de minister naar de Raad gaat. Is de minister het met GroenLinks-PvdA eens dat de lidstaten elkaar op deze manier gevangen houden? En is de minister het met mij eens dat, als de klimaatcrisis op deze manier inderdaad groter wordt, minstens even belangrijk, de sector met al deze banen niet toekomstbestendig is? Het is goed dat het kabinet de bevindingen uit het onderzoek Envision 2030, dat concludeert dat het toerisme prima kan groeien, mits het aantal gevlogen kilometers afneemt, gaat inbrengen bij de Raad en de Raad dus wil aansporen op effectieve gezamenlijke actie. Immers, de Glasgowverklaring stelt dat in 2030 — dat is al over vijf jaar — de uitstoot gehalveerd moet zijn.

Welke concrete additionele actie wil de minister dat de Raad gaat ondernemen? De huidige plannen zijn immers onvoldoende en de antwoorden van de minister zijn van stuitende vrijblijvendheid, met niet eens een inspanningsverplichting. In de beantwoording zegt de minister niets over de uitstoot van cruisereizen. Hoe gaat hij die sector toekomstbestendig maken? Tot slot zegt de minister in zijn antwoord op mijn vraag over een verbod op fossiele reclames dat daarvan nog de juridische haken en ogen moeten worden uitgezocht. Maar ondertussen weten we dat de gemeente Den Haag zo'n verbod heeft en dat dit ook stand heeft gehouden bij de rechter. Waarom kan de minister dit dan niet gewoon doen? Ik hoop dat daar een toezegging op kan komen, maar voor de zekerheid dien ik toch ook maar een motie hierover in.

De **voorzitter**:

Voordat u dat doet, is er een interruptie van mevrouw Martens-America.

Mevrouw **Martens-America** (VVD):

We willen de minister deze leuke interruptiedebatten natuurlijk niet onthouden. Toch even een vraag. De heer Thijssen en ik hebben veel werkbezoeken gedaan, ook de afgelopen tijd, en volgens mij maakt de heer Thijssen zich net als de VVD zorgen over de rol van ons eigen

continent tussen China en de macht van de VS in. Als wij nu in Europa zeggen dat het vliegverkeer minder moet en dat die hubs minder moeten, hoe ziet de heer Thijssen dan de rol van Europa tussen China en de VS in?

De heer **Thijssen** (GroenLinks-PvdA):

Zoals de heer Draghi zegt — en ik ben dat wel met hem eens, ook op basis van de werkbezoeken die wij hebben gedaan — strijdt de Europese economie een langzame doodstrijd en hebben we echt werk te verrichten om die economie toekomstbestendig te maken. Een van de belangrijkste aanbevelingen die Draghi heeft gedaan, is dat wij moeten overschakelen op schone technologie en schone energie, want dan daalt de energieprijs. In de schone technologie kunnen wij de concurrentie met China en de VS aan. Hij zegt niets over vliegreizen. Hij zegt niet "als we maar het continent rond kunnen blijven vliegen, dan kunnen we de concurrentiestrijd winnen van China en Amerika".

Ik vraag de minister overigens niet om vliegen te verbieden. Ik vraag hem om fossiele reclames te verbieden. Dat is ook gedaan door de gemeente Den Haag, zodat die sector mensen niet gek kan maken door te suggereren dat ze moeten gaan vliegen om gelukkig te worden, om meer geld naar vliegreizen te laten gaan. We moeten nadenken over hoe je op een fijne manier vakantie kunt hebben zonder dat er eindeloos wordt gevlogen.

Mevrouw **Martens-America** (VVD):

Als liberaal geloof ik dat de mens zelf mag bepalen waar hij of zij gelukkig van wordt, dus daar is volgens mij de overheid niet voor nodig. Maar de vraag blijft natuurlijk staan. Ja, de heer Draghi schrijft natuurlijk niets over vliegen, maar het verschil tussen GroenLinks-PvdA en de VVD is dat wij inzien dat deze sector een overgangsfase nodig heeft, dat je niet nu kan zeggen: we stoppen met vliegen, we laten de hubfunctie die Amsterdam heeft, en die voor enorm veel banen zorgt in de regio, verdwijnen, omdat wij nu vinden dat er geen fossiele reclames meer mogen worden gemaakt. Is de heer Thijssen het dan niet toch eens met de VVD dat je niet het kind met het badwater moet weggooien en dat we eerst moeten zorgen dat die duurzame economie van de grond komt, voordat we gaan zeggen: wij willen die hubfunctie niet meer? Want dat is natuurlijk wel wat er gaat gebeuren.

De heer **Thijssen** (GroenLinks-PvdA):

Ik wil toch nog heel even reageren op de liberale waarden van mevrouw Martens. Ik zeg niet dat mensen niet meer mogen kiezen. Ik zeg dat bedrijven er niet miljarden tegenaan moeten gooien om het gedrag van heel veel mensen te gaan bepalen. Dat is waar ik een verbod op vraag. Ik vraag een verbod op fossiele reclames, zodat mensen zelf kunnen bepalen hoe ze op een zo'n fijn mogelijke manier hun vakantie willen vieren, zonder dat dat aangejaagd wordt door een industrie die het klimaat vervuult en daarmee probeert winst te maken.

Dan de vraag over de hubfunctie van het vliegen. Vliegen heeft uiteraard een functie in onze economie. Daarom stel ik ook niet voor dat die functie moet verdwijnen. Ik zeg wel dat we met z'n allen een heel erg groot klimaatprobleem hebben. Als we dat niet beteugeld krijgen, dan hebben we pas een heel groot economisch probleem. Daar moet de luchtvaartsector gewoon in mee. Alle sectoren hebben dat door en daardoor daalt de CO₂-emissie. Die daalt niet genoeg; daar kunnen we het ook over hebben. Maar bij de luchtvaartsector stijgt die emissie, dus vraag ik van deze minister het volgende. Zes jaar geleden zijn er al afspraken gemaakt. Ondertussen zie ik nog steeds niet dat die CO₂-vervuiling daalt. Er moet nu eens actie ondernomen worden, zodat die CO₂-vervuiling op langere termijn echt naar beneden gaat.

De **voorzitter**:

We gaan verder. U heeft elf seconden voor uw motie.

De heer **Thijssen** (GroenLinks-PvdA):
Oké.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de CO₂-uitstoot in de toerismesector stijgt, terwijl de CO₂-uitstoot in alle andere sectoren in de economie daalt;

constaterende dat de toerismesector op dit pad niet toekomstbestendig is, wat een risico is voor honderdduizenden banen;

overwegende dat reclames het gedrag van consumenten beïnvloeden;

constaterende dat de gemeente Amsterdam een verbod op fossiele reclames heeft ingevoerd en dat dit stand heeft gehouden bij de rechter;

verzoekt de regering om bij de Raad te pleiten voor een Europees verbod op fossiele reclames;

verzoekt de regering om op zo kort mogelijke termijn een verbod op fossiele reclames in te voeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Thijssen.

Zij krijgt nr. 674 (21501-30).

Ik hoorde dat u zei "gemeente Amsterdam", maar in uw betoog had u het over Den Haag. Misschien moet u dus nog even naar de motie kijken. Goed, we gaan verder naar de volgende spreker. Dat is mevrouw Martens-America. O, zij had zich voor nul minuten ingeschreven en we hebben al wel naar haar kunnen luisteren, dus dat is mooi. Ik kijk even naar de minister. We schorsen twee minuutjes. Daarna is de termijn van de minister. Tot zo.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Ik hervat het tweeminutendebat over de Informele Raad voor Toerisme. Ik geef het woord aan minister Heinen.

Minister Heinen:

Dank aan de heer Thijssen dat dit tweeminutendebat is aangevraagd. Daardoor kan ik deze snuffelstage plenair afronden. Ik heb erg genoten van deze tijdelijke functie. Ik zeg er gelijk bij dat alles wat ik hier toezeg natuurlijk voor mijn opvolger is.

Dan ga ik naar de vragen van de heer Thijssen. Hij had een aantal vragen, die ik ook begrijp, maar laat me daar het volgende over zeggen. In de eerste plaats was er een vraag of ik het met de heer Thijssen eens ben dat we, zoals hij eigenlijk in een meer retorische zin zegt, elkaar gevangenhouden en de klimaatcrisis daarmee vergroten. Daar ben ik het niet mee eens. Het klopt dat het terugdringen van emissies natuurlijk belangrijk is. Dat is een doel dat hier niet ter discussie staat. Terugdringen van emissies kan door gebruik te maken van bijvoorbeeld andere vervoersmiddelen. Daar wordt natuurlijk al op ingezet. Ik zie ook vaak

intrinsieke motivaties van mensen die andere vervoersmiddelen kiezen, al is het natuurlijk lastig om met de trein naar een eiland ver weg te gaan. Terugdringen van emissies kan ook door verduurzaming van de schepen en de luchtvaart. Bedrijven doen al veel op dit gebied. Bedrijven bieden duurzame opties aan. Het is dus niet zo dat de sector niet toekomstbestendig is. De sector is ermee bezig. Meer generiek werken we natuurlijk aan klimaatbeleid om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Daar is mijn collega, minister Hermans, druk mee bezig.

In het verlengde daarvan had de heer Thijssen ook een vraag over de bevindingen van Envision 2030. Hij zei dat het goed is dat het wordt onderzocht, maar vroeg of het kabinet dat ook kan inbrengen bij de Raad. Dat zal ik of mijn opvolger ook doen. De groei van de CO₂-uitstoot is natuurlijk een probleem. Ook de Europese Commissie erkent dat. Er is zeker ruimte om duurzame mobiliteit te agenderen, dus ik zal dat doorgeleiden naar mijn opvolger, zodat die dat ook in de Raad kan bespreken.

Voorzitter. De heer Thijssen had de vraag, ook weer in het verlengde hiervan, hoe de minister het cruisetoeisme toekomstbestendig wil maken. Er zijn al wat initiatieven. Meer specifiek: vanuit het Klimaatfonds zijn middelen beschikbaar gesteld voor bijvoorbeeld walstroom, om de uitstoot als het schip aangemeerd is terug te dringen. Tegelijkertijd, wanneer het gaat over het terugdringen van broeikasgassen, moeten we echt kijken naar generiek beleid. Ook als econoom pleit ik er zeer voor dat je bijvoorbeeld de scheepvaart onder het ETS, het Emissions Trading System, brengt. Het ETS is wereldwijd een enorm succes. Dat leidt ertoe dat broeikasgassen gereduceerd worden. Maar daar sturen we generiek op, en niet specifiek op sectoren.

Dan kom ik bij de motie. Maar er zat eigenlijk nog een vraag voor, want de heer Thijssen vroeg of het kabinet alvast werk kan maken van een verbod op fossiele reclame. Hij wees naar een voorbeeld op lokaal niveau — dat was inderdaad in Den Haag — waarin een verbod standhield. Ik moet er wel bij zeggen dat deze uitspraak een kort geding betrof. Het ging ook over een lokaal verbod, dus we kunnen hieruit nog geen conclusies trekken over wat het betekent voor nationaal beleid. Maar los daarvan moet ik er wel bij zeggen dat ik geen voorstander ben van het verbieden van reclames voor specifieke sectoren. Ik denk dat je dan het verkeerde beleid voert, want het volgende is dat je vleesreclames gaat verbieden en dan krijg je verbod na verbod na verbod, terwijl het doel het reduceren van broeikasgassen is. Daar maak je dus generiek beleid voor. We zien ook dat het lukt om die broeikasgassen te verminderen en dat is volgens mij ook iets om trots op te zijn, maar ik denk niet dat reclame verbieden werkt. Daarmee heb ik ook gelijk de toelichting gegeven waarom ik de motie van de heer Thijssen ontraad.

De voorzitter:

Dat roept een vraag op bij de heer Thijssen.

De heer Thijssen (GroenLinks-PvdA):

Ja, één vraag. Jammer dat de motie wordt ontraden. Het is wel goed dat deze VVD-minister zegt dat CO₂ echt een probleem is en dat die doelen blijven bestaan; dat is denk ik heel belangrijk. Het is ook goed dat hij die studie, de Envision 2030, in gaat brengen bij de Raad en gaat zeggen dat toerisme echt wel kan groeien, maar dat als de vliegkilometers afnemen ook de CO₂ misschien naar beneden kan. Ik hoor alleen geen enkele concrete maatregel. Op mijn voorstel voor een verbod op fossiele reclame zegt de minister: nee. Al het beleid dat er nu is ... Er wordt veel gedaan, maar emissies stijgen. Mijn vraag was dan ook: wat gaat de minister nou aan concrete additionele actie vragen of voorstellen in de Raad?

Minister Heinen:

Laat ik eerst met het positieve beginnen: ik ben verheugd om te horen dat de heer Thijssen zegt dat hij wil dat we kijken naar hoe specifieke economische sectoren kunnen groeien en

tegelijkertijd kunnen kijken hoe we de uitstoot van broeikasgassen kunnen verminderen. Ik denk dat als we op die manier naar de problematiek kijken met elkaar in dit parlement, we echt ergens gaan komen. In het verleden is ook weleens gepleit om te krimpen als economische groei. Ik denk juist dat als wij streven — niet de heer Thijssen, maar meer in algemene zin — naar economische groei en tegelijkertijd kijken of wij de broeikasgassen kunnen verminderen, wij dan echt het pad voorwaarts hebben gevonden met elkaar.

Dan vraagt de heer Thijssen specifiek om met concrete maatregelen te komen. Ik wijs erop dat mijn snuffelstage morgen ten einde komt, dus als de heer Thijssen het goedvindt zal ik dit doorgeleiden naar mijn opvolger. Ik zal hem vragen om, als dit nodig is, u nog vóór de Raad te informeren over de acties die hij dan inbrengt in de Raad om precies dit doel te bereiken, namelijk een duurzame sector die wel kan groeien en tegelijkertijd de uitstoot van broeikasgassen kan verminderen.

De voorzitter:

Dank u wel.

De motie op stuk nr. 674 is ontraden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

Over de motie zal vanmiddag nog worden gestemd ... Is dat zo? Ik ben even in verwarring. Daarover wordt morgenmiddag gestemd. Dat was mijn verwarring, excuses daarvoor. Over de ingediende motie zal morgen worden gestemd.

Dank aan de leden. Ik schors even kort, want dan gaan we door met een ander debat.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.